

KONINKLIJK

LGOG

samen de geschiedenis van LIMBURG ONTDEKKEN

Sectie Monumenten

Ing. E.T.A. Peerboom-v.d. Meer
Secretaris
T. 0031-45-5414976
E. lgog.monumenten@gmail.com

UITNODIGING

Excursie: **Bezoek en rondleiding op het kasteel van Wijnandsrade en de kerk & kasteel van Amstenrade**

Wanneer: *Zaterdag 13 juli 2019 (10.00 uur – 16.15 uur)*

Locatie: *Kasteel Wijnandsrade, Opfergeltstraat 2, Wijnandsrade
Kasteel Amstenrade, Hagedorenweg 1, Amstenrade*

Het bestuur van de Sectie Monumenten nodigt u uit voor een bezoek met rondleiding op het kasteel van Wijnandsrade en de kerk & kasteel van Amstenrade op 13 juli 2019.

Kasteel met motte Wijnandsrade

De burcht van Wijnandsrade wordt voor het eerst vermeld in de 12e eeuw. De oudste burcht was een verdedigingsbouwwerk, waarschijnlijk een donjon, boven op een motteheuvel.

Het huidige kasteel bestaat uit drie vleugels om een binnenplaats. Het oudste deel (1554 – 1563), gebouwd door de gebroeders Wilhelm en Werner von dem Bongart, is de westvleugel. Het was oorspronkelijk een verdedigbaar huis. Hier bevindt zich ook de ridderzaal met een 16e-eeuwse schouw.

De zuidelijke vleugel en de oostelijke vleugel werden in opdracht van baron Joseph Clemens von dem Bongart gebouwd tussen 1717 en 1719. Omstreeks 1726 werd de toegangspoort verhoogd en voorzien van een koepeltorentje met lantaarn en in 1775. Boven de toegangspoort midden in de zuidgevel is het baroniewapen van Von dem Bongart aangebracht.

Na de Franse tijd werd het grondgebied van de vroegere heerlijkheid ondergebracht in de gemeente Wijnandsrade. De laatste Baron von dem Bongart, Ludwig, stierf kinderloos en vermaakte alle bezittingen aan de neef van zijn echtgenote Melanie, Pius Wilderich Graf von Walderdorf. In 1916 werd het kasteel en de overige bezittingen in Wijnandsrade verkocht aan de Heerlense bankier Hubert Jozef Dupont (1880-1964). Hiermee kwam een definitief einde aan de periode Von dem Bongart. In 1928 werd het kasteel verkocht aan de paters Minderbroeders Conventuelen, die er een College "Christus Koning" vestigden, waar seminaristen werden opgeleid. De huidige eigenaar is sinds 1990 de Stichting tot Behoud van Kasteel Wijnandsrade.

De Motte van Wijnandsrade

Achter het kasteel ligt de motte Wijnandsrade omgeven door de kasteelgracht. Op deze kunstmatige heuvel heeft het oorspronkelijke slot gestaan, waarschijnlijk een weertoren. Deze is opgericht in de 13e eeuw, maar moest worden verlaten toen haar verdedigingsfunctie door de uitvinding van het buskruit verloren was gegaan. Er zijn geen resten van deze bebouwing bewaard gebleven, maar de motte staat onder monumentale bescherming.

Kasteel Amstenrade

Foto: Nederlandse Kastelenstichting

De eerste vermelding van Amstenrade dateert uit een akte uit 1271. In de late 12e en begin 13e eeuw is voor het eerst sprake van een burcht van de Heren Van Amstenraedt, vermoedelijk gesticht door het geslacht De Vrien. Het oorspronkelijke kasteel, gebouwd door Huyn van Amstenraedt, was een burcht met drie ronde torens en één vierkante toren. Van deze vierkante toren zijn nog restanten aanwezig in de huidige vierkante toren, gebouwd omstreeks 1609.

Het huidige kasteel is gebouwd in een tegen het neoclassicisme aanleunende variant van de barokarchitectuur, en is daarmee een belangrijk voorbeeld van de barokarchitectuur in het prinsbisdom Luik. Het kasteel is in de periode 1781-1784 met veel fantasie en grandeur gebouwd naar een ontwerp van de Luikse architect Barthélemy Digneffe. Op het buitenhoekpunt bevindt zich een oudere hoektoren uit omstreeks 1609, die tevens de verbinding vormt van de beide vleugels.

Bewoners van het kasteel

Vanaf 1350 kwam Amstenrade in bezit van de familie Huyn, waarvan Servaes Huyn, een Brabants leenman, als stamvader wordt aangeduid. Na diverse generaties werd het kasteel in 1779 verkocht aan de Luikse bankier Nicolaas Willems. Willems liet het verouderde kasteel slopen, waarbij de grachten werden gedempt, maar de vierkante toren bewaard bleef. Nicolaas Willems, die ongehuwd was, overleed in 1788 en vermaakte zijn bezittingen aan een dochter van zijn zus, die gehuwd was met graaf Claude de Marchant d'Amsembourg.

Het kasteel is tot de dag van vandaag nog steeds in bezit van de familie. Een bekende bewoner van het kasteel was Max graaf de Marchant et d'Ansembourg, fractieleider van de NSB in de Tweede Kamer en Commissaris der Provincie Limburg onder de bezetting. Zijn weduwe Myriam von Fürstenberg bewoonde het kasteel tot aan haar dood in 2006. Op 17 februari 2007 overleed de vorige eigenaar van het kasteel, Lambert graaf de Marchant et d'Ansembourg plotseling op 74-jarige leeftijd tijdens een korte vakantie in het buitenland. Zijn dochter, Leila van Lidth de Jeude-gravin de Marchant et d'Ansembourg (geboren 1976), is de huidige eigenares.

Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen kerk van Amstenrade (1852 -1856)

De eerste neogotische kerk in Limburg werd gebouwd in de jaren 1852 en 1853. Dit kerkgebouw, was het eerste dat de Keulse architect Carl Weber in Nederland ontwierp en uitvoerde. Saillant detail van de bouwgeschiedenis is dat het ontwerp van Weber een neoclassicistisch ontwerp van bouwmeester Lemmens uit Beek verving, hoewel het laatste op het punt stond uitgevoerd te worden. De drijvende kracht achter deze kerkbouw en de bedenker van deze wisseltruc, was een van de belangrijkste edelen uit het Maasland, Jean Baptiste graaf Marchant d'Ansembourg. Hij nam ook een groot gedeelte der kosten voor zijn rekening en bemoeide zich zelfs met de kleinste details.

Tussen 1932 en 1933 werd het transept verdubbeld en het koor in oostelijke richting herbouwd en van een omgang voorzien. Een en ander gebeurde naar een ontwerp van Jos Cuypers en diens zoon Pierre Cuypers jr.

Foto en meer informatie: <https://www.kerkgebouwen-in-limburg.nl/kerken/amstenrade/ol-vrouw-onbevlekt-ontvangen>

Dagindeling

Kasteel met motte Wijnandsrade: parkeren tegenover ingang kasteel of bij de kerk

- 10:00 - 10.30 uur   Ontvangst met koffie en vla
                                 Brasserie Kasteel Wijnandsrade
- 10.30 – 12.00 uur   Rondleiding kasteel door mr. J. Jetten

Lunch

- 12.30 – 13.30 uur   bij gastronomie Smeets
                                 Steenweg 6, 6447 BP Merkelbeek

Kasteel met kerk Amstenrade; parkeren op binnenplaats van het kasteel

- 14.00 – 15.00 uur   Rondleiding kerk: Mw. Martha Lidth Smyth – Hamers
- 15.15 – 16.15 uur   Rondleiding kasteel: Leila van Lidth de Jeude -
                                 gravin de Marchant et d'Ansembourg

Kosten, headsets en aanmelding

Kosten: € 30,- voor leden of gezinsleden van de Sectie Monumenten en € 35,- voor niet-leden.

Headsets: we maken tijdens deze excursie gebruik van headsets. Het zou fijn zijn als u uw eigen koptelefoon of oordopjes zou meenemen maar dit is geen 'must'. Het maximaal aantal deelnemers is 50. U kunt zich uitsluitend aanmelden voor deze dagexcursie door tijdige betaling van de kosten via overschrijving op het IBAN-nummer NL88 INGB 0007 811398 t.n.v. LGOG – Sectie Monumenten. Hierbij vermelden (of per email) aan dhr. Hermans: hmjhermans@outlook.com.

Aanmelding uiterlijk 7 juli 2019. Mocht uw inschrijving binnenkomen wanneer de excursie is volgeboekt, dan ontvangt u daarvan tijdig bericht en wordt uw geld teruggestort. Bij afmelding waarvoor geen vervanging gevonden wordt, kan helaas geen terugbetaling plaatsvinden. Afmelding dient te geschieden bij de penningmeester. Voor inhoudelijke informatie kunt u terecht bij dhr. A. Coppes, a.coppes1@home.nl

Contactpersonen tijdens de excursie

1. Mw. J. Jongeling (voorzitter) tel. 0031- (0)6 212.457.12
2. Dhr. H. Hermans (penningmeester) tel. 0031- (0)6 573.824.30
3. Dhr. A. Coppes (organisatie) tel. 043 – 362 59 95